

LOGISTIKA SOHASIDA OMBORXONA XIZMATI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH

Boymatov O‘tkirbek Tilovmurod o‘g‘li

Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti
“Transport muhandisligi va logistika” kafedrası assistenti

ORCID: 0009-0003-4849-2382

E-mail: utkirbekboymatov92@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada logistika tizimida omborlarning ahamiyati bayon etilgan. Mamlakatimizda xizmat ko‘rsatish sohasini, shuningdek, logistika va yuk tashuvlari, omborxona logistikasini rivojlantirish va sifatini yaxshilash kunning dolzarb masalasi hisoblanadi. Ishlab chiqarish jarayonidagi ahamiyatiga ko‘ra va xizmat ko‘rsatish sohasiga qarab omborlarning turlari bayon etilgan. Tadqiqotda ombor xo‘jaligining logistika tizimidagi o‘rni, ombor xizmati va omborga joylashtirish tushunchalarining mazmuni, zaxiralarni omborda saqlash bilan bog‘liq xarajatlar hamda omborga joylashtirishning ijobiy tomonlari tahlil qilingan. Ishlab chiqarish tashkilotlari omborlari beshta turga, xizmat ko‘rsatish sohasiga ko‘ra korxona omborlari esa uchta turga ajratilib, ularning vazifalari sxemalar yordamida ko‘rsatilgan. Korxona boshqaruv tuzilmasida ombor xo‘jaligining material va taqsimot oqimlarini boshqarish bo‘linmasi tarkibidagi o‘rni ochib berilgan. Tadqiqotda tizimli yondashuv, qiyosiy va mantiqiy tahlil hamda guruhlash usullaridan foydalanilgan. Omborxona faoliyatini yanada rivojlantirish va takomillashtirish uchun xizmatlar sifatini oshirish, xizmat turlarini kengaytirish, axborot texnologiyalarini joriy etish va xarajatlarni kamaytirishga qaratilgan takliflar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: ombor xizmati, omborga joylashtirish, logistika, omborxona logistikasi, ombor xo‘jaligi, ombor turlari, logistik servis, zaxiralarni boshqarish.

Аннотация

В этой статье описывается важность складов в моей логистической системе. Развитие и повышение качества сферы услуг, а также логистики и грузоперевозок, складской логистики является актуальной проблемой в нашей стране. Типы складов описаны в соответствии с их значением в производственном процессе и сфере услуг. В исследовании проанализированы роль складского хозяйства в логистической системе, содержание понятий складского обслуживания и складирования, затраты, связанные с хранением запасов на складе, а также положительные стороны складирования. Склады производственных организаций разделены на пять типов, а склады предприятия по сфере обслуживания - на три типа; их функции представлены в виде схем. Раскрыто место складского хозяйства в структуре управления предприятием в составе подразделения управления материальными и распределительными потоками. В исследовании использованы системный подход, сравнительный и логический анализ, а также метод группировки. Даны предложения по дальнейшему развитию и совершенствованию складской деятельности,

направленные на повышение качества услуг, расширение их видов, внедрение информационных технологий и снижение затрат.

Ключевые слова: складские услуги, складирование, логистика, складская логистика, складское хозяйство, типы складов, логистический сервис, управление запасами.

Abstract

This article describes the importance of warehouses in the logistics system. In our country, the development and improvement of the service sector, as well as logistics and freight transportation, warehouse logistics are urgent issues of the day. Types of warehouses are described according to their importance in the production process and the service sector. The study analyses the role of warehouse facilities in the logistics system, the content of the concepts of warehouse service and warehousing, the costs associated with storing inventory in a warehouse, and the positive aspects of warehousing. Warehouses of production organizations are divided into five types, and enterprise warehouses by service area into three types; their functions are presented in diagrams. The place of warehouse facilities in the management structure of an enterprise, within the unit that manages material and distribution flows, is shown. The study uses a systems approach, comparative and logical analysis, and the grouping method. Suggestions are made for the further development and improvement of warehouse activities aimed at raising service quality, expanding the range of services, introducing information technologies and reducing costs.

Keywords: warehouse service, warehousing, logistics, warehouse logistics, warehouse facilities, types of warehouses, logistics service, inventory management.

KIRISH

Ombor yoki omborlar majmui xizmat ko'rsatish infrastrukturasi bilan birgalikda ombor xo'jaligini tashkil etadi. Sanoat korxonasida ombor xo'jaligining asosiy vazifasi sanoatning tegishli moddiy resurslar bilan to'g'ri oziqlanishini, ularning saqlanishini tashkil etish va omborxona amaliyotlarini amalga oshirish bilan bog'liq xarajatlarni imkon boricha qisqartirishdir. Logistika tizimida omborlarning ahamiyati va o'rni juda muhim ahamiyat kasb etadi [8; 13].

Omborlar logistika tizimining asosiy qismlaridan birini tashkil etadi. Logistik tizim omborlarga bo'lgan tashkiliy va texnik-iqtisodiy talablarni shakllantiradi, omborlar tizimining maqsadini va eng maqbul ishlash mezonini belgilaydi, yuklarni qayta ishlash shartlarini aniqlaydi. O'z navbatida, materiallarni omborga joylashtirishni tashkil etib (omborni joylashtirishga joy tashlash, mahsulotlarni saqlash usullari va boshqalar) zaxiraning logistika tizimining turli xil ishlarida aylanishi bilan bog'liq xarajatlariga, miqdoriga va harakatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi [9].

Ombor xizmati - logistikasining o'rganish obyekti tovar moddiy qiymatliklarini omborga joylashtirish, yukni qayta ishlash va o'rash jarayonidir [10].

Omborga joylashtirish - logistik kanal ishtirokchilari tomonidan zaxiralarni saqlash, ularning butligini ta'minlash, ularni maqsadga muvofiq (ratsional) joylashtirish, hisobga olish, doimo yangilab turish va xizmatlarning xavfsiz usullaridan iboratdir [13].

Mamlakatimizda transport-logistika xizmatlarini rivojlantirish va xizmat ko'rsatish sohasini kengaytirish iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan [11]. Xalqaro tadqiqotlarda ham ombor faoliyatini samarali tashkil etish yetkazib berish zanjirining umumiy xarajatlari va xizmat ko'rsatish sifatiga bevosita ta'sir qilishi ta'kidlanadi [5]. Elektron tijoratning jadal o'sishi esa omborlardan buyurtmalarni tezroq va aniqroq bajarishni talab qilmoqda [2]. Shu sababli ushbu maqolaning maqsadi logistika tizimida omborxona xizmati faoliyatining mazmunini, omborlar turlarini hamda ularning korxona boshqaruvidagi o'rnini tahlil qilish va omborxona faoliyatini rivojlantirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat. Maqsadga erishish uchun omborxona xizmatiga oid asosiy tushunchalarni aniqlashtirish, omborlarni turkumlash va ombor xizmatini takomillashtirish yo'nalishlarini belgilash vazifalari qo'yilgan.

ADABIYOTLAR SHARHI

Xalqaro innovatsion logistika, omborxona xo'jaligini boshqarish, omborxona logistikasi, innovatsion logistika, shuningdek, xalqaro omborxona logistika huquqi va xalqaro transport tashuvlarida omborxona logistika xizmatini samarali tashkil etish bo'yicha ko'plab xorijlik va mamlakatimiz olimlari ilmiy izlanishlar olib borishgan.

Bunda chet el olimlaridan Till Becker, Oliver Jeken, Julia Boppert va boshqalarning bir qator asarlari ushbu sohadagi tadqiqotlarga bag'ishlangan. MDH mamlakatlari iqtisodchilari asarlarida ham logistikada innovatsion texnologiyalarni qo'llash muammolari o'z aksini topgan bo'lib, ulardan G.Xamdamova, O.Astanakulov, A.P.Pankruxin, E.A.Utkin, Ye.P.Golubkov, G.L.Bagiyev, L.T.Danchenok va boshqalarni alohida ko'rsatish mumkin [8]; [9]; [10].

Xorijiy ilmiy adabiyotlarda omborxona faoliyati asosan uch yo'nalishda o'rganilgan. Birinchidan, J.Gu, M.Goetschaleckx va L.McGinnis ombor operatsiyalari - qabul qilish, saqlash, buyurtmani yig'ish va jo'natish bo'yicha tadqiqotlarni tizimlashtirib, har bir operatsiya uchun qaror qabul qilish masalalarini ajratib ko'rsatgan [5]. P.Baker va M.Canessa esa omborni loyihalashning bosqichma-bosqich tuzilgan yondashuvini taklif etib, ombor funksiyalari, jihozlari va xodimlar sonini bir-biri bilan bog'liq holda aniqlashni tavsiya etgan [1]. Ikkinchidan, R. de Koster va hammualliflari buyurtmalarni yig'ish jarayoni omborning eng ko'p mehnat va xarajat talab qiladigan operatsiyasi ekanini ko'rsatib, uni tashkil etish usullarini tahlil qilgan [4]. Uchinchidan, N.Boysen, R. de Koster va F.Weidinger elektron tijorat davrida omborlar kichik hajmdagi ko'p sonli buyurtmalarni qisqa muddatda bajarishga moslashishi zarurligini asoslagan [2]. J.Kembro, A.Norrman va E.Eriksson ko'p kanalli savdo sharoitida ombor operatsiyalari va loyihasini moslashtirish masalalarini o'rgangan [6]. Logistika funksional sohalarining integratsiyasi va ular orasida omborxona xo'jaligining o'zni [3] ishda, kichik partiyali yuklarni tashish marshrutlarini optimallashtirish masalalari esa [7] tadqiqotda ko'rib chiqilgan.

O'zbekistonlik logistik olimlar, xususan, K.K.Rashidov, Y. Karriyeva, A.Kucharov va boshqalar ham innovatsion logistika va omborxona logistikasi nazariyasi va amaliyotining rivojlanishiga katta hissa qo'shganlar [12-14].

Lekin ular o'z asarlarida omborxona logistikasi sohasidagi innovatsiyalarni, binobarin, savdo faoliyati bilan shug'ullanuvchi korxonalarning omborxona logistikasi tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanish masalalarini yetarlicha yoritmagan. Ana shu zaruriyat ushbu tadqiqot mavzusini, uning maqsad va vazifalarini belgilab berdi.

METODOLOGIYA

Tadqiqotning uslubiy asosini transport xizmatlari ko'rsatish tizimini takomillashtirish sohasidagi xorijiy va o'zbekistonlik olimlarning ilmiy ishlarida bayon etilgan fundamental tushuncha va qoidalar tashkil etilgan. Ilmiy jamoalarning transport xizmatlarini ko'rsatish tizimini takomillashtirish, transportning barcha turlaridan cheklangan va cheksiz foydalanish sharoitida ulardan foydalanish samaradorligi muammolarini o'rganish, shakllantirish, foydalanish sohasidagi tadqiqotlar natijalariga tayanildi.

Iqtisodiyotda tovarlarni tashish va iste'mol qilishning yangi yo'nalishlarini ishlab chiqish, davlat organlari hisobotlari va statistik ma'lumotlar, qonunchilik va me'yoriy-huquqiy hujjatlar, O'zbekiston kompaniyalarining uzoq muddatli rivojlanish dasturlari va hisobotlari shular jumlasidandir. Tadqiqot jarayonida funksional yo'naltirilgan qidiruv, iqtisodiy va statistik tahlil, prognozlash va modellashtirishning turli usullari va vositalaridan foydalanildi.

Tadqiqot obyekti sifatida ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish korxonalarining ombor xo'jaligi, predmeti sifatida esa omborxona xizmatlarini tashkil etish va rivojlantirish bilan bog'liq tashkiliy-iqtisodiy munosabatlar tanlandi. Omborlarni turkumlashda guruhlash usuli qo'llanilib, ular ishlab chiqarish jarayonidagi ahamiyati va xizmat ko'rsatish sohasi mezonlari bo'yicha ajratildi. Korxona boshqaruv tuzilmasida ombor xo'jaligining o'rnini aniqlashda tizimli yondashuv va grafik modellashtirish usulidan foydalanildi. Omborda saqlash xarajatlari va omborga joylashtirishning afzalliklari qiyosiy tahlil asosida baholandi. Taklif etilgan chora-tadbirlar xalqaro tajribada qo'llanilayotgan ombor loyihalash va boshqarish yondashuvlari bilan solishtirilgan holda ishlab chiqildi.

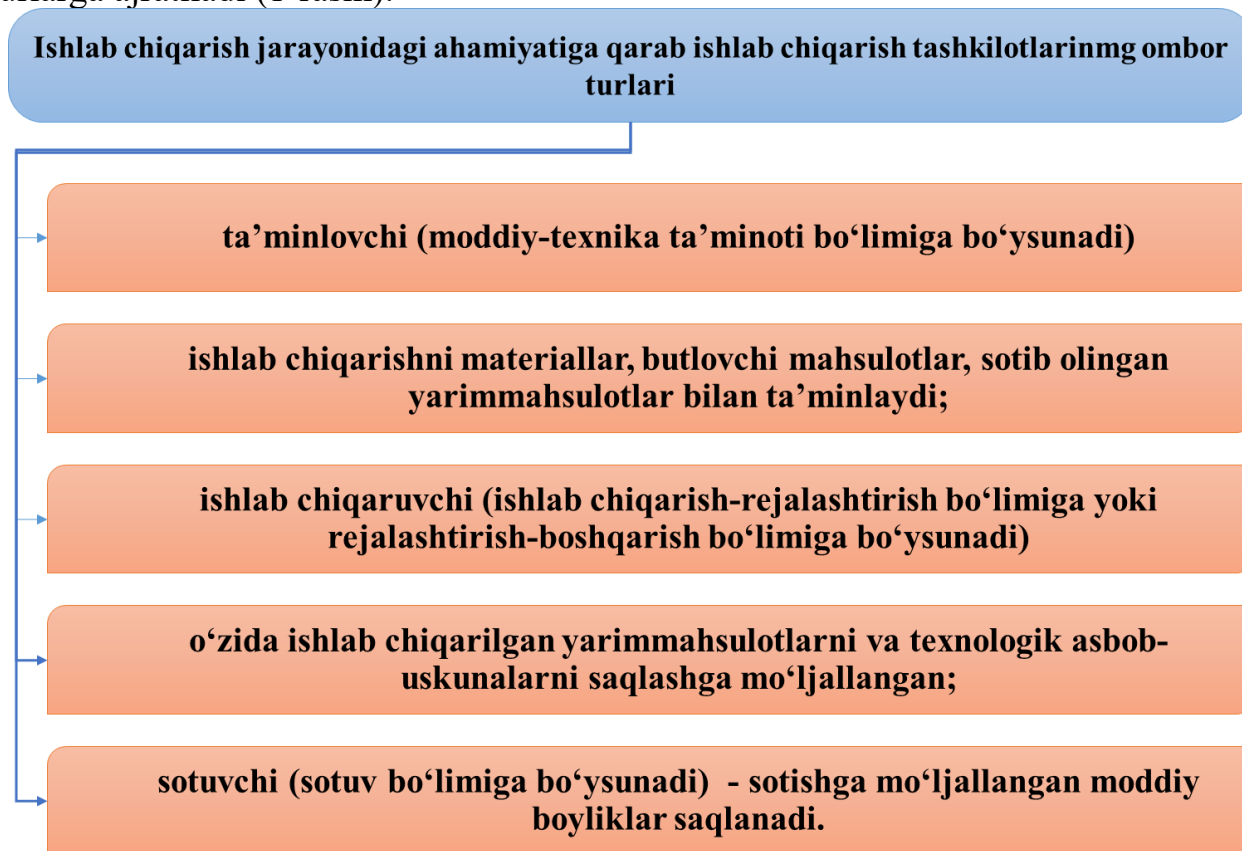
TAHLIL VA NATIJALAR

Mahsulotlarni omborda saqlashning salbiy tomoni shundaki, zaxiralarni omborda saqlash bilan bog'liq xarajatlar hisobiga tovar narxi oshadi. Bu omborga joylashtirish amaliyotlariga sarflanadigan xarajatlar, omborxonani ijaraga olish, omborlarni tartibda saqlash bilan bog'liq xarajatlar. Bundan tashqari, omborxona zaxirasi tashkil etilishi natijasida boshqa maqsadlarda foydalanilishi mumkin bo'lgan ko'p miqdordagi moliyaviy resurslar ishga solinmay qoladi. Shu sababli mahsulotlarni omborxonaga joylashtirish xarajatlarni kamaytirishga yoki logistik servis sifatini oshirishga imkon bersagina o'zini oqlaydi (talabga tez javob berishga yoki arzon narxlarda oldindan sotib olish hisobiga iqtisodga erishish). Omborga joylashtirishning ijobiy tomoni shundaki, ishlab chiqarish to'g'rilab olinadi, yuklarni butlashga, zaxiralarni to'plashga va taqsimlashga kerakli texnik va tashkiliy sharoitlar yaratiladi. Ombor xizmati

logistikasi - bu ombor xo'jaligida oqimning qayta ishlash jarayonida amalga oshiriladigan o'zaro bog'liq operatsiyalar kompleksidir [8]; [9].

Ombor logistikasi va ishlab chiqarish logistikasi korxonaga ishlab chiqarish jarayonini amalga oshirishda, resurslarni yetkazib berish, saqlash, boshqarish va ulardan foydalanish funksiyalarini bajarishda to'liq o'zaro aloqani ta'minlaydi [13]. Bugungi kunda xizmat ko'rsatish bo'yicha 11 mingdan ortiq korxona, jumladan, logistik xizmat ko'rsatish firmalari, omborxona xizmat ko'rsatish korxonalari, savdo-maishiy komplekslar, minibanklar va sug'urta kompaniyalari filiallari va boshqa korxonalar tashkil etildi.

Mahsulot iste'molchilari omborlari texnologik jarayon uzluksiz o'tishini ta'minlashga mo'ljallangan. Mazkur omborlarda tugatilmagan ishlab chiqarish zaxiralari, asboblari, ehtiyot qismlar va boshqalar saqlanadi. Ishlab chiqarish jarayonidagi ahamiyatiga qarab ishlab chiqarish tashkilotlarining omborlari quyidagi turlarga ajratiladi (1-rasm).

1-rasm. Ishlab chiqarish tashkilotlari omborlari turlari¹

1-rasmda ishlab chiqarish tashkilotlari omborlari beshta turga ajratiladi: ta'minlovchi omborlar, ishlab chiqarishni materiallar, butlovchi va sotib olingan yarim-mahsulotlar bilan ta'minlovchi omborlar, ishlab chiqaruvchi omborlar, o'zida ishlab chiqarilgan yarim-mahsulotlar va texnologik asbob-uskunalarini saqlovchi omborlar hamda sotuvchi omborlar. Ularning har biri korxonaning muayyan bo'limiga bo'ysunadi: ta'minlovchi omborlar moddiy-texnika ta'minoti bo'limiga, ishlab

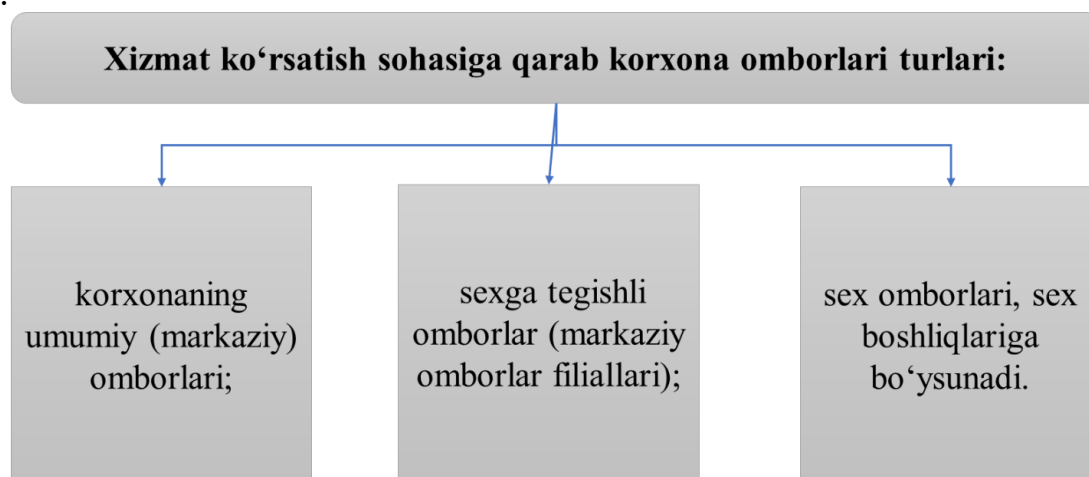
¹ Manba: muallif ishlanmasi.

chiqaruvchi omborlar ishlab chiqarish-rejalashtirish yoki rejalashtirish-boshqarish bo'limiga, sotuvchi omborlar esa sotuv bo'limiga. Bunday taqsimot moddiy oqimning ta'minotdan sotuvgacha bo'lgan har bir bosqichida javobgarlikni aniq belgilash imkonini beradi.

Mamlakatimizda xizmat ko'rsatish sohasini, shuningdek, logistika va yuk tashuvlari, omborxona logistikasini rivojlantirish va sifatini yaxshilash muhim ahamiyat kasb etadi [11].

Omborlarning roli va o'rnini tahlil qilganda iyerarxiyaning turli bosqichlarida, ya'ni umumdavlat, regional, lokal va ishlab chiqarish bosqichlarida ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir. Ombor xo'jaligini tashkil etishning eng sodda variantlaridan biri keng tarmoqli tuzilmadir. Bunday tuzilmada qaysidir bir to'plash punkti boshqa bir nechta punktlar uchun manba - ombor bo'ladi. Bu tizimning keyingi bir bosqichi eshelonlashgan tuzilma bo'lib, u bir necha iyerarxiya bosqichi - joylashtirish eshelonlaridan iborat bo'ladi. Bunday tizimda iste'molchilardan talablar eng quyi pog'onadagi punktga tushadi. Normal sharoitda tovarlar har bir pog'onadagi omborlar yaqin joylashgan yuqori pog'onadagi ombordan to'ldiriladi. Masalan, kirim omborlarining zaxiralari ulgurji regional omborlardan to'ldiriladi. Ba'zan tovar omborga to'g'ri yetkazib beruvchidan regional va kirim omborlarini chetlab o'tadi yoki regional ombordan kirim omborlarini chetlab o'tadi. Mahsulot ishlab chiqaruvchi korxonalar omborlari ishlab chiqarishga mo'ljallangan xomashyo, materiallar, butlovchi va boshqa mahsulotlarni saqlashga ixtisoslashtirilgan va bunday omborlar, birinchi navbatda, ishlab chiqaruvchi iste'molchilarni kerakli materiallar bilan ta'minlaydi [10].

Xizmat ko'rsatish sohasiga qarab korxona omborlari turlari quyida keltirilgan (2-rasm).

2-rasm. Xizmat ko'rsatish sohasiga qarab korxona omborlari turlari¹

2-rasmga ko'ra, xizmat ko'rsatish sohasiga qarab korxona omborlari uch turga bo'linadi: korxonaning umumiy (markaziy) omborlari, sexga tegishli omborlar (markaziy omborlar filiallari) hamda sex boshliqlariga bo'ysunuvchi sex omborlari. Markaziy omborlar butun korxona uchun zaxiralarni jamlasa, filial va sex omborlari

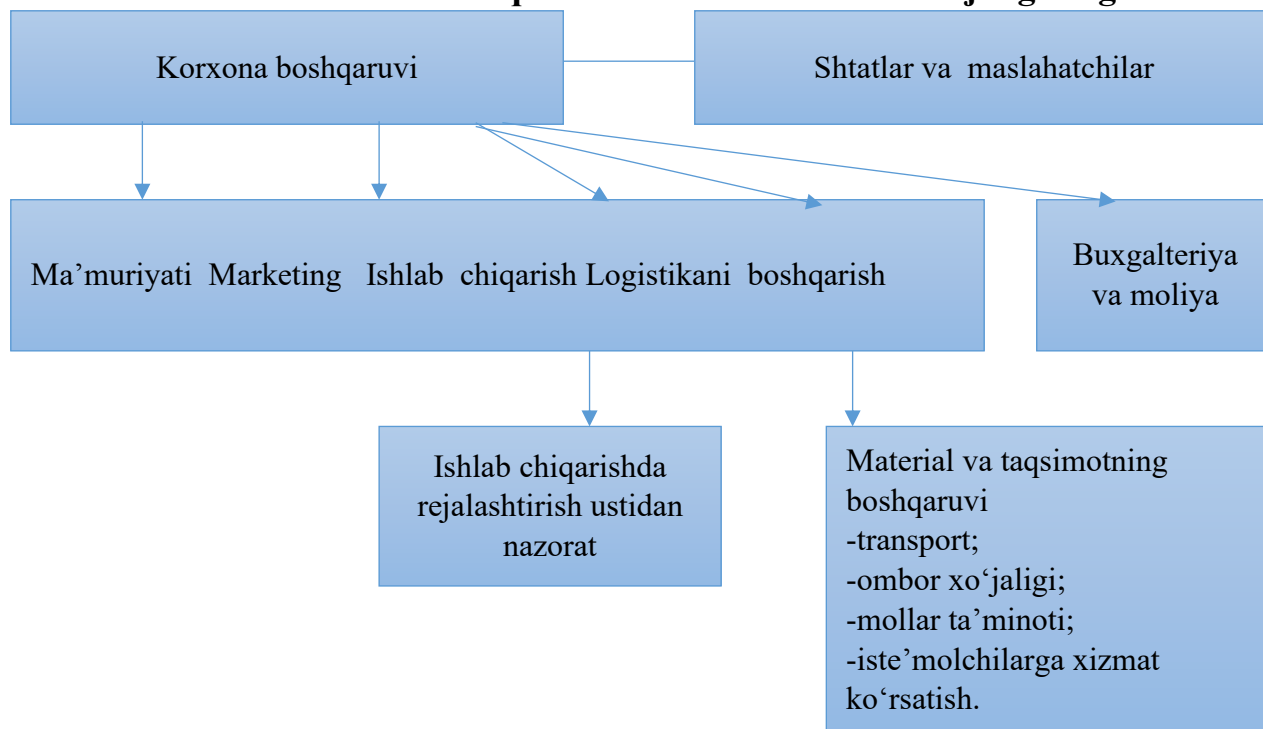
¹ Manba: muallif ishlanmasi.

moddiy resurslarni bevosita ishlab chiqarish joyiga yaqinlashtiradi. Bu tuzilma zaxiralarni markazlashgan holda boshqarish bilan ularni tez yetkazib berish oʻrtasidagi muvozanatni taʼminlaydi.

Sotuvchi tashkilotlar omborlari tovarlarning ishlab chiqarish sohasidan isteʼmol sohasiga uzluksiz harakatini taʼminlashga xizmat qiladi. Ularning asosiy vazifalari - ishlab chiqarish mahsulotini isteʼmol mahsulotiga aylantirish hamda turli isteʼmolchilar, shu jumladan, chakana savdo tarmoqlarining uzluksiz taʼminotini amalga oshirish. Vositachi tashkilotlar (eng avvalo, transport tashkilotlari) omborlari moddiy boyliklarni joʻnatish bilan bogʻliq omborga qoʻshimcha joylashtirishga moʻljallangan. Omborlarning bunday turlariga temir yoʻl stansiyalari omborlari, avtotransport, daryo yoki dengiz portlarining yuk terminallari, havo transporti terminallari kiradi. Bajarilayotgan yuklarni qayta ishlash amaliyotlarining turi boʻyicha bu omborlar yukni bir transportdan tushirib, boshqasiga ortish imkonini beradi [14].

Ombor xoʻjaligining korxona boshqaruv tuzilmasidagi oʻrni quyidagi sxemada koʻrsatilgan (3-rasm).

3-rasm. Korxona boshqaruv tuzilmasida ombor xoʻjaligining oʻrni¹

3-rasmda korxona boshqaruvi tuzilmasida maʼmuriyat, marketing, ishlab chiqarish, logistikani boshqarish hamda buxgalteriya va moliya boʻlinmalari, shuningdek, shtatlar va maslahatchilar aks ettirilgan. Logistikani boshqarish tarkibida ishlab chiqarishda rejalashtirish ustidan nazorat hamda material va taqsimotni boshqarish funksiyalari ajratilgan. Material va taqsimotni boshqarish esa transport, ombor xoʻjaligi, mollar taʼminoti va isteʼmolchilarga xizmat koʻrsatishni qamrab oladi.

¹ Manba: muallif ishlanmasi.

Demak, ombor xo‘jaligi alohida faoliyat sifatida emas, balki transport va ta’minot bilan uzviy bog‘langan logistika funksiyasi sifatida boshqarilishi lozim [8].

Omborda materiallar zaxirasi harakatini hisobga olish maxsus kartoteka yordamida olib boriladi. Zaxiralar darajasini tartibga solish miqdorni yozib borish yoki buyurtmalar davriyligi tizimi bo‘yicha amalga oshiriladi. Omborxona xodimlari shtati omborxona amaliyotlari uchun talab qilinayotgan mehnatning ko‘pligiga va qiyinchiliklariga, qo‘llanilayotgan transport vositalariga va yukni tashish-tushirish hamda boshqa omborxona amaliyotlarining avtomatlashganlik darajasiga qarab belgilanadi. Omborga mahsulotlarni qabul qilish va joylashtirish. Omborga joylashtirish shaklining tanlanishi omborga egalik qilish masalasining hal bo‘lishi bilan bog‘liq. Ombor tanlashda ikkita yo‘l bor: omborga egalik qilish yoki umumiy omborlardan foydalanish [9].

XULOSA VA TAKLIFLAR

O‘tkazilgan tahlil natijasida quyidagi xulosalarga kelindi. Birinchidan, ombor logistika tizimining muhim bo‘g‘ini bo‘lib, u zaxiralarning harakati, miqdori va ular bilan bog‘liq xarajatlarga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Ikkinchidan, omborga joylashtirish faqat xarajatlarni kamaytirishga yoki logistik servis sifatini oshirishga imkon bergandagina o‘zini oqlaydi. Uchinchidan, ishlab chiqarish tashkilotlari omborlarini beshta, xizmat ko‘rsatish sohasiga ko‘ra korxona omborlarini uchta turga ajratish ularning vazifalarini aniq belgilash va boshqarishni takomillashtirish imkonini beradi. To‘rtinchidan, elektron tijorat va ko‘p kanalli savdning rivojlanishi omborlarda raqamli texnologiyalarni joriy etishni talab qilmoqda [2; 6].

Omborlar sonini aniqlash va omborlar tarmoqlarini rivojlantirishga qaratilgan innovatsion loyihalarning samaradorligi quyidagilarga bog‘liq: innovatsion investitsiyalashtirish maqsadlarining nazariy jihatdan asoslanganligiga; innovatsion loyihani bajarish bilan bog‘liq bo‘lgan ilmiy-tadqiqot va loyiha hujjatlarini ta’minlashga; innovatsiya loyihasining texnikaviy va iqtisodiy jihatdan asoslanganligiga; innovatsiya loyihalarini amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan investitsiya mablag‘lariga; innovatsion loyihalar asosida ishlab chiqarish jarayonida yangi namunaviy mahsulot turlarini va umumiy yangi mahsulotni ishlab chiqarishni to‘liq o‘zlashtirishga. Innovatsion investitsiya samaradorligi ishlab chiqarish davrida olingan yalpi foydaning oshib borishida ifodalanadi. U ishlab chiqarish jarayonida yangilikni qo‘llash asosida yaratilgan qo‘shimcha mahsulot qiymatidan tashkil topishi kerak.

Omborxona faoliyatini yanada rivojlantirish va takomillashtirish uchun quyidagi takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

1. sotuvchilarga omborxona xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish;
2. omborxona xizmat ko‘rsatishlar turini ko‘paytirish;
3. aholi va korxona, tashkilotlarga omborxona xizmatini ko‘rsatishda axborot texnologiyalaridan keng va samarali foydalanish;
4. maishiy va kompyuter texnikasi va ularning ehtiyot qismlarini saqlaydigan omborxonalarni kengaytirish, saqlash sharoitlarini yanada yaxshilash;

5. aholi va korxona va tashkilotlarga omborxona xizmatini ko'rsatish xarajatlarini pasaytirish va sifatini oshirish;
6. xizmat ko'rsatishda zamonaviy asbob-uskunalaridan keng va samarali foydalanish;
7. ma'muriy xarajatlardan ustidan doimiy nazorat qilish va ularni qisqartirish chora-tadbirlarini ko'rib chiqish;
8. ilg'or texnologiyalardan samarali foydalanish va ularni tejash yo'llarini aniqlashtirish;
9. rivojlangan davlatlar tajribalaridan keng foydalanish va ularni mahalliy ichki bozorga tatbiq etish;
10. xodimlar malakasini doimiy ravishda oshirib borish va ularni qayta tayyorlashda yosh malakali kadrlarni jalb etib, yangi ish o'rinlarini tashkil etish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Baker, P., & Canessa, M. (2009). Warehouse design: A structured approach. *European Journal of Operational Research*, 193(2), 425-436. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2007.11.045>
2. Boysen, N., de Koster, R., & Weidinger, F. (2019). Warehousing in the e-commerce era: A survey. *European Journal of Operational Research*, 277(2), 396-411. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2018.08.023>
3. Coals, B. U. T. (2023). Integration of logistics functional areas and the place of warehousing in them. *International Journal of Management and Economics Fundamental*, 3(12), 50-57.
4. De Koster, R., Le-Duc, T., & Roodbergen, K. J. (2007). Design and control of warehouse order picking: A literature review. *European Journal of Operational Research*, 182(2), 481-501. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2006.07.009>
5. Gu, J., Goetschalckx, M., & McGinnis, L. F. (2007). Research on warehouse operation: A comprehensive review. *European Journal of Operational Research*, 177(1), 1-21. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2006.02.025>
6. Kembro, J. H., Norrman, A., & Eriksson, E. (2018). Adapting warehouse operations and design to omni-channel logistics: A literature review and research agenda. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 48(9), 890-912. <https://doi.org/10.1108/IJPDLM-01-2017-0052>
7. Kuziyev, A., Muratov, A., Suyunov, O., Mardonov, S., & Samatova, B. (2025). Clark-Wright algorithm in routing small-batch cargo transportation. *AIP Conference Proceedings*, 3268(1), 050016.
8. Бауэрсокс Д.Дж., Клосс Д.Дж. Логистика: интегрированная цепь поставок / пер. с англ. - М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2011. - 640 с.
9. Миротин Л.Б., Ташбаев Ы.Э. Логистика для предпринимателя: основные понятия, положения и процедуры: учебное пособие. - М.: ИНФРА-М, 2021.
10. Трифилова А.А., Воронков А.Н. Маркетинговая логистика: учебное пособие. - СПб.: Союз, 2021.

11. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvar PF-60-son “2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni. <https://lex.uz/docs/5841063>

12. Karriyeva Ya.K. Globallashuv jarayonida xalqaro transport logistik tizimi faoliyatining samaradorligi. - T.: TDAU nashr tahririyati, 2003.

13. Xo‘jayev F. Logistika: darslik. - T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi, 2022.

14. Xo‘jayev F., Muxtorova I. Xalqaro logistika: o‘quv qo‘llanma. - T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi, 2023.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir:
Ingliz tili muharriri:
Rus tili muharriri:
Musahhih:
Sahifalovchi va dizaynerlar:

Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Karimova Shirin Zoxid qizi
Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2026-yil, sentabr, 9-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610
Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi** rayosatining **2024-yil 04-oktabrdagi 362/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. ГОСТ 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlaro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**